

TÉR ÉS IDŐ NÉLKÜL

Szöveg: **Kéri Gáspár**
Fotó: **Molnár Ani Galéria**

A kilencvenéves korában, tavaly novemberben elhunyt Konok Tamás festőművész személyében nem csak egy meghatározó nemzedék utolsó mohikánjainak egyike távozott. Halálával a reformkor óta folyamatosan alkotó, a hazai és a nemzetközi művészeti kontextusba egyaránt illeszkedő családi hagyomány is megszakadt. Vigasztaljon bennünket az, hogy a művek velünk maradnak.

Konok Tamás anyai ági őse a klasszicista magyar szobrász, Ferenczy István volt, így alkotóként családjában az ötödik generációt képviselte. Dédapja, idősebb Sándy Gyula festőművész bécsi és müncheni tanulmányait követően megbecsült tátrai tájképfestőként és jellegzetes budai életképek alkotójaként vált kora, a 19. század második felének közkedvelt szalonfestőjévé. Nagypja, ifjabb Sándy Gyula építész mérnök és műegyetemi professzor épületei közül a leghíresebbet, a Széll Kálmán tér fölé magasodó Postapalotát valószínűleg mindenki ismeri; a két világháború között szerte az országban épült evangélikus templomai máig szolgálják a híveket. Sándy Gyula veje, Konok édesapja pedig idősebb Konok Tamás volt, akinek második világháborús haditudósítói munkásságát, illetve a háború előtti Győr és Budapest életét szuggesztíven láttató fotográfiái szenzációszámra mentek néhány éve, amikor a teljes hagyatéka elérhetővé vált a Fortepanon.

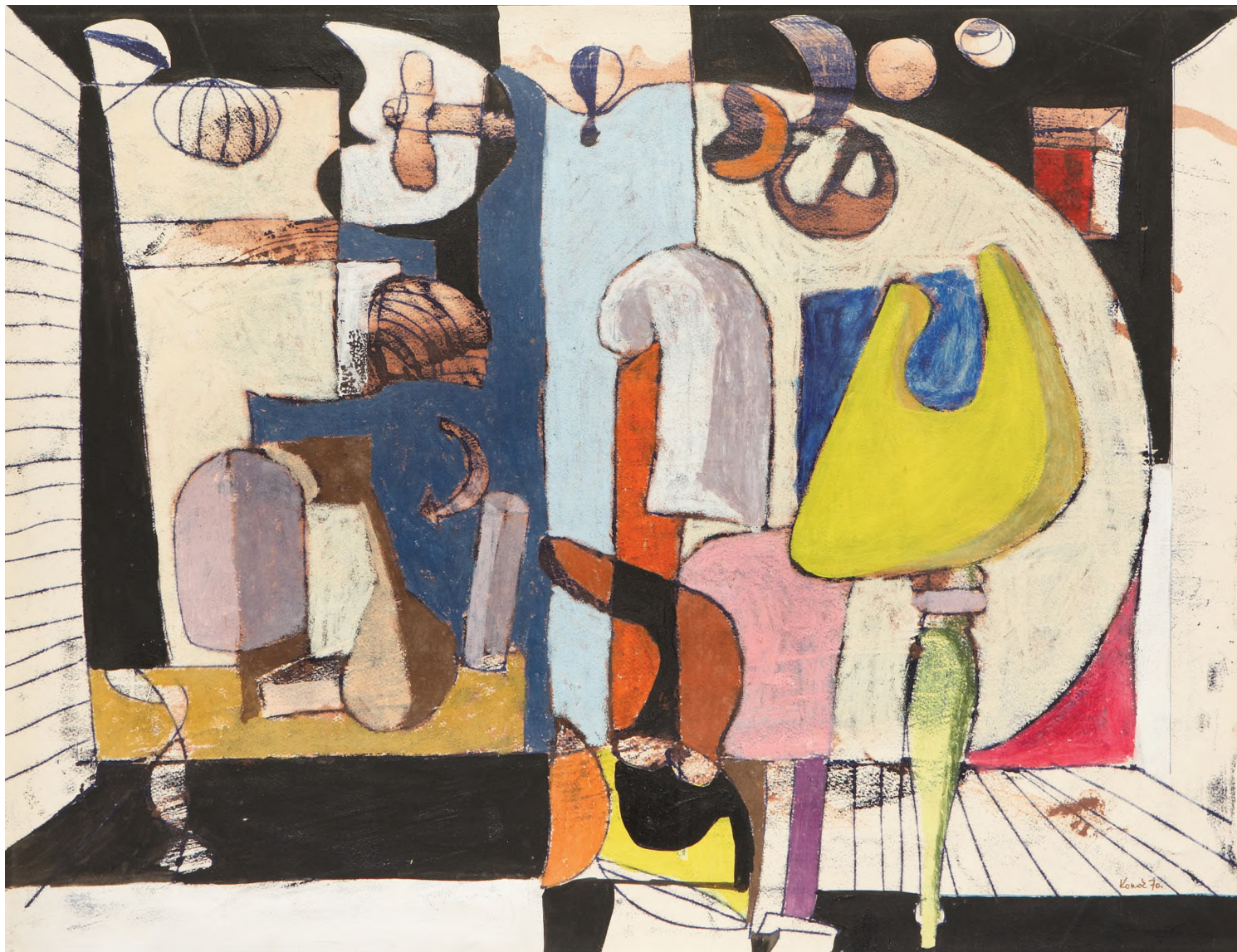
Ifjabb Konok Tamás tehát alkotó energiákkal átszőtt, a vizualitás iránt különös érdeklődést mutató, klasszikus

SINE LOCO ET ANNO
2003 | akril, vászon | 130 x 130 cm

ZÖLDES GRAPHIDION
2008 | akril, vászon | 120 x 100 cm

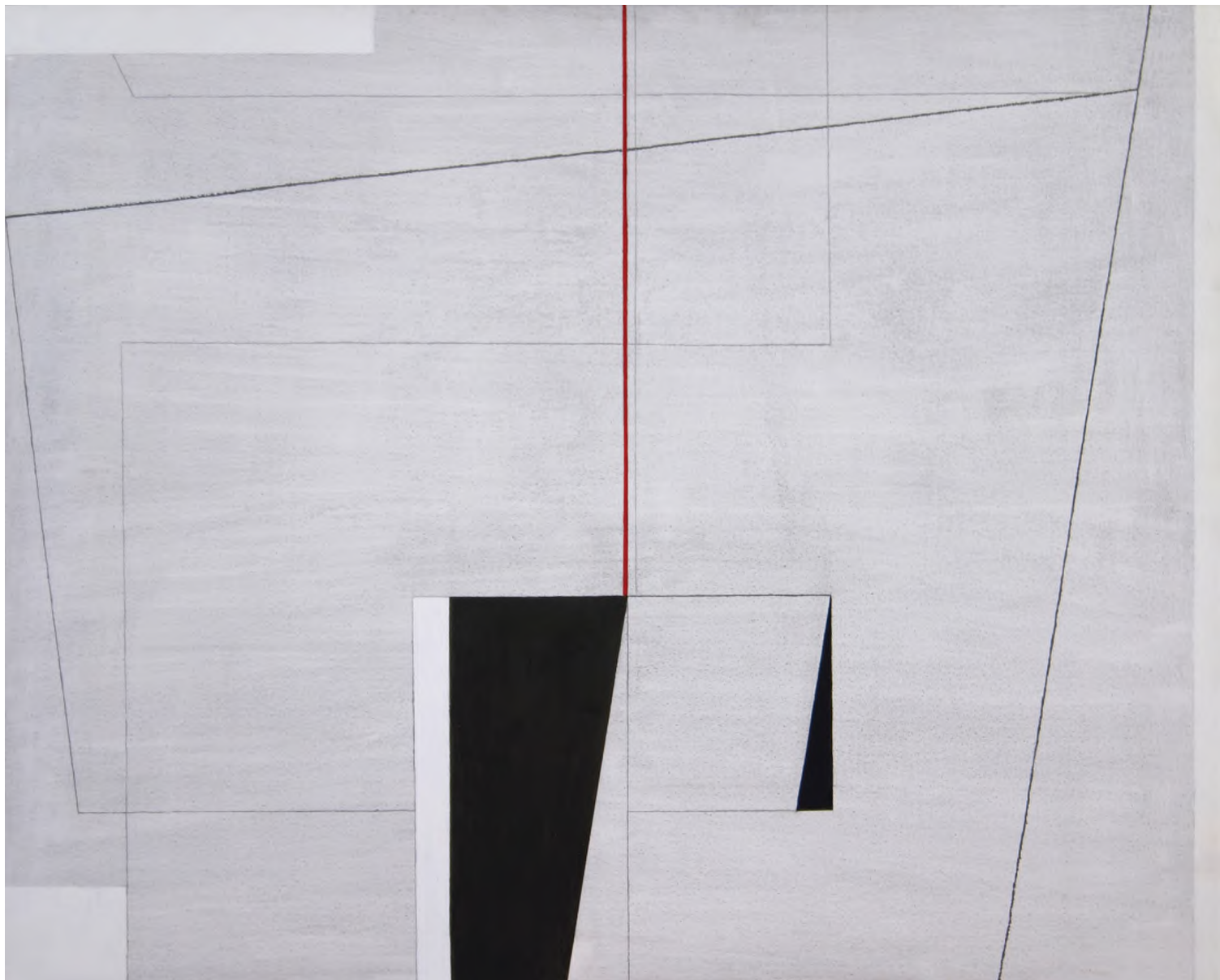
polgári családban nőtt fel a harmincas-negyvenes években. Sokáig úgy tűnt, hogy zenész lesz belőle, ám konzervatóriumi hegedűtanulmányai után, 1948-ban mégis a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakára iratkozott be. Itt Bernáth Aurél és Barcsay Jenő tanítványaként diplomázott, egy életre elkötelezve magát folyamatosan formálódó, megújulásra mindig kész festői programja mellett. Bernáth határozott polgári attitűdje, a magyar festészeti tradíciókat az avantgárral ötvöző szemlélete mindenkori tanítványaira, így rá is hatással volt, Konok a másik mesterének, Barcsay Jenőnek a Derkovits-ösztöndíj lehetőségét is köszönhette 1957-ben. Ezt követte az az 1959-es párizsi út, ahonnan már nem tért haza.

Természetelvű festészete előbb szürrealisztikus irányokat vett a hirtelen kitágult francia művészeti horizonton, majd folyamatosan terelődött, alakult, redukálódott az absztrakció felé. Ahogyan ő maga fogalmazott: „Nem a látvány másolása, hanem a láthatatlan láthatóvá tévése foglalkoztatott.” A párizsi Galerie Lambert-ben 1960-ban nyílt első kiállításának anyagát részben az eltűnő régi Párizs atmoszférája ihlette; monotípiái, kollázsai mellett egyre inkább a vonalrajzban rejlő lehetőségek kezdték foglalkoztatni.

A hatvanas évek végére művei még letisztultabbak lettek, és olyan monokróm reliefek tervezésébe fogott, amelyek egy svájci mecénása jóvoltából épületdíszítő szobrászati

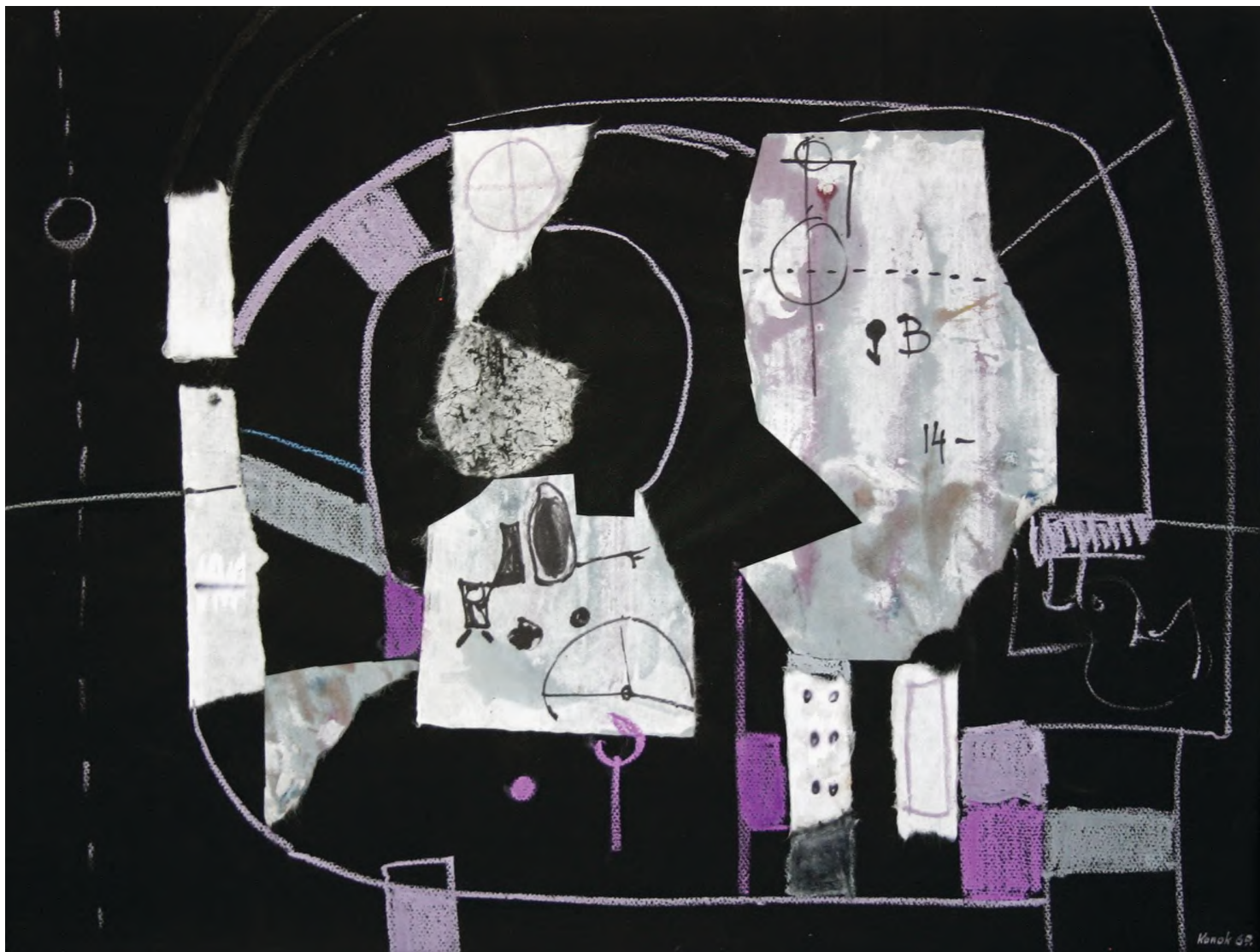
MARIE STUART UTCA
1970 | vegyes technika, karton | 50 x 60 cm

CONTEXTE LINEARE
1977 | akril. vászon | 130 × 167 cm

elemekként valósulhattak meg. A hetvenes évek elején megismerkedett a zürichi galériatulajdonos Schlégl Istvánnal, a találkozásból huszonöt évig tartó munkakapcsolat és barátság lett. Konok Tamás alkotásai a svájci közeghez illeszkedve tovább egyszerűsödtek, a geometrikus absztrakciót is kritikai vizsgálat tárgyává tette, aminek következményeként képein finom líraiság jelent meg. Graphidionoknak keresztelt sorozatain egyre inkább vonalakra redukálta képi kifejezőmódját. A vonal – mint a vizuális művészetek egyik legelvontabb és legősibb alkotóeleme – irányokat mutat, tereket határol vagy mozgásokat érzékeltet. Ám a vonal az írás révén a gondolat, a kotta hangjegyei okán a zene vizualizációját is szolgálja.

„A festő munkáin több művészettörténész vélt felfedezni muzikalitást és zenei gondolkodásmódot”

Nem véletlen, hogy a korábban muzsikusi pályára is készülő festő munkáin több művészettörténész vélt felfedezni muzikalitást és zenei gondolkodásmódot.

Konok Tamás és felesége, Hetey Katalin szobrászművész 1981-ben rendezték első magyarországi kiállításukat a Szépművészeti Múzeumban. A kortárs nemzetközi áramlatoktól évtizedekig elzárt, így az absztrakciótól kifejezetten idegenkedő magyarországi közeg sajnos nem fogadta túl jól a tárlatot, ezt a vendégkönyvbe írt, gyakorta gyalázkodó megjegyzések is bizonyítják. A házaspár a rendszerváltozás után kétlaki életre váltott Párizs és Budapest között, Konok pedig kellemes társasági emberként üde színfoltja lett a magyar

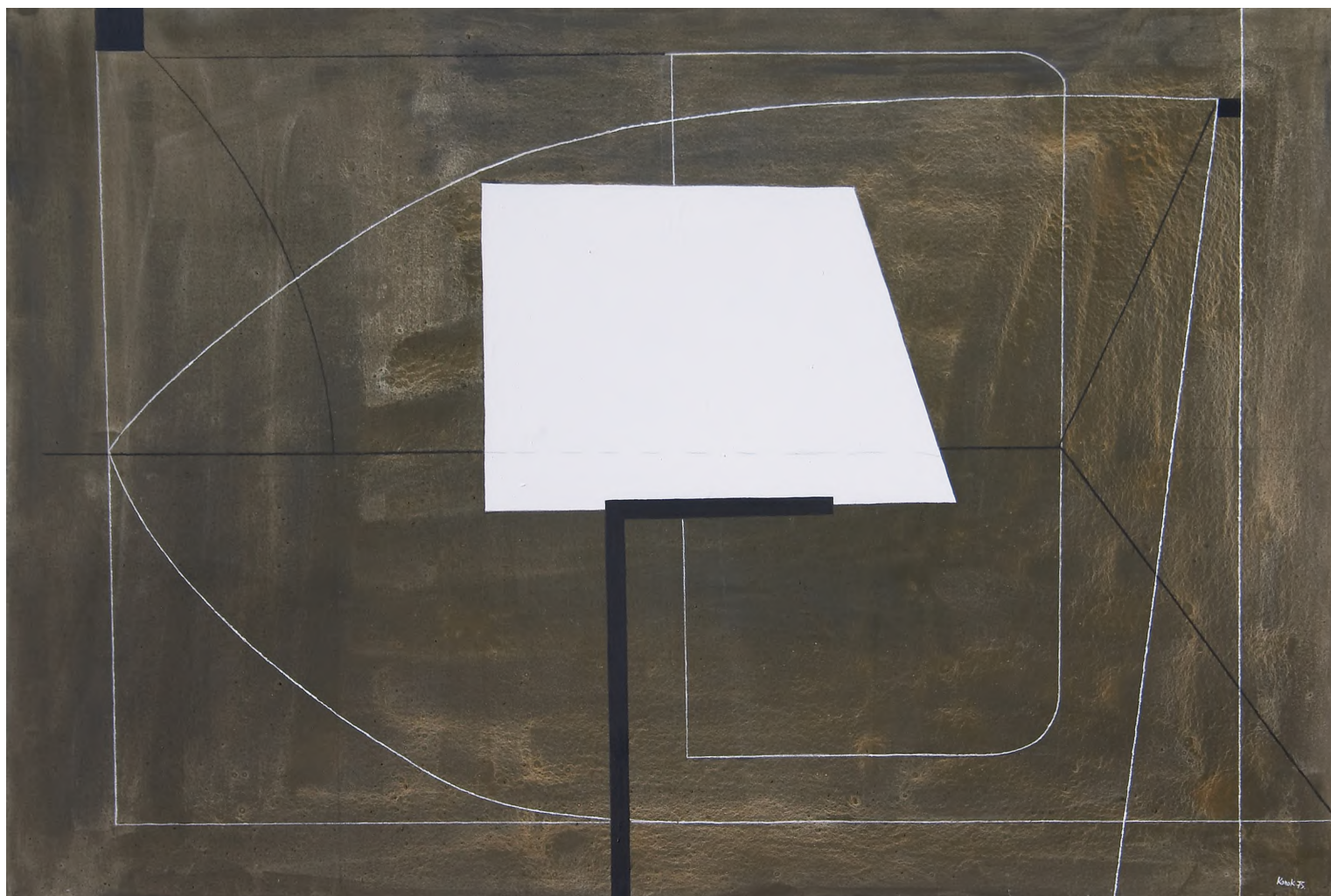
SCARAFITTI NOIR
1969 | kollázs, monotypia, papír | 130 × 195 cm

*„Konok kellemes társasági emberként
üde színfoltja lett a magyar képzőművészeti közegnek”*

RELIEF
1971 | kollázs, akril, fa | 8,5 × 30 cm

képzőművészeti közegnek. Élete utolsó három évtizedének festészetében saját szavai szerint egyre jobban vonzódott „a tapasztalattól függetlenül létező transzcendens életérzés iránt az értelemmel fel nem fogható időtlen megjelenítésére”. Az ez alatt az idő alatt született képsorozatainak a *Sine loco et anno* (tér és idő nélkül) címet adta. 2019-ben megjelent, *Emlékkövek* című önéletírásában epikus családtörténet bontakozik ki, laikusoknak is izgalmas olvasmány egy tündöklő, majd a történelem viharáiban örökre alámerülő egykorvolt polgári világról. Konok Tamás ennek a világnak volt az egyik nagy túlélője, művészete pedig e nyitott polgári gondolkodás-mód mindenkori hordozója. Minderről most személyesen is

megbizonyosodhatunk. A Molnár Ani Galéria *Konok Tamás egyéni kiállítása – Vonalmozgások / Line Movements* című tárlata március 13-áig – karanténhelyzettől függetlenül – látogatható. A Ludwig Múzeum a festőművész kilencvenedik születésnapját nagyszabású életmű-kiállítással készült megünnepelni, amely sajnálatos módon emlékkiállítás lett. A *Vers l'infini* (a végtelenbe) című válogatás január 12-étől, illetve a korlátozások feloldása után tekinthető meg március 14-éig. ■

EXTENSION
1975 | akril, vászon | 130 × 195 cm